

ЄЛАНЕЦЬ (до 1810 — Гнилий Єланець, до 1858 — Новомосковськ) — селище міського типу [Миколаївської області](#), райцентр. Селищ. раді підпорядк. села Братолюбівка та Велідарівка. Знаходиться на р. Гнилий Яланець (притока Пд. Бугу), яка влітку пересихає, за 90 км від обл. центру та за 45 км від залізнич. ст. Вознесенськ. Площа 5,6 км². Насел. 5636 осіб (2001, складає 94,9 % до 1989), переважно українці. Має автобусне сполучення з Миколаєвом, Кіровоградом, Дніпропетровськом, Одесою. Засн. на поч. 19 ст. козаками Київщини та Полтавщини, селянами Курської і Воронез. губ. 1818 віднесено до розряду військ. поселень (від 1829 — центр улан. полку). У 1850-х рр. тут вже мешкало бл. 1,8 тис. осіб (1885 — 3437, 1914 — 4,5 тис.), щонеділі збиралися базари, двічі (у 1910-х рр. — тричі) на рік — ярмарки. Від 1857 — волос. центр Єлисаветгр. пов. Херсон. губ. 1858 відкрито сільс. школу. Після посушливих 1888 та 1889 осн. масу насел. Є. охопив

голод. У ході воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. У 1920-х рр. жит. брали участь у антибільшов. повстаннях. Незважаючи на те, що внаслідок посухи загинуло понад 60 % посівів, з Є. 1921–22 надіслано значну продукт. допомогу голодуючим Поволжя. Жит. також потерпали від голодомору 1932–33 (померло бл. 40 осіб), зазнали сталін. репресій. 1923–26, 1930–35 Є. — у складі Вознесен. р-ну. Від 8 серпня 1941 до 19 березня 1944 — під нім.-фашист. окупацією. На примус. роботи до Німеччини нацисти вивезли бл. 250 юнаків і дівчат. Діяла підп. організація. Від 1968 — смт. Нині у Є. працюють граніт. кар'єр, ліс. госп-во. Функціонують 2 заг.-осв. школи, гімназія (колишня земська школа, кін. 19 ст.), муз. школа, аграр. ліцей, 3 дитсадки; Будинок культури, Центр культури та дозвілля «Зоря», 2 б-ки, [Єланецький історичний музей](#); спорт.-тех. клуб, кінно-спорт. школа, ДЮСШ; центр. рай. лікарня, СЕС; відділ. 4-х банків. Реліг. громади: УПЦ МП, євангел. християн-баптистів, свідків Єгови. Встановлено пам'ятники Т. Шевченку, воїнам-афганцям та мемор. комплекс «Слава». Виходить рай. г. «[Єланецький вісник](#)» (від 1933). Серед видат. уродженців — д-ри н. фахівець у галузі зберігання харч. продуктів [В. Жадан](#), фахівець у галузі радіотехніки [І. Черненко](#); філософ, релігієзнавець, етнолог [Г. Лозко](#), письменниця [Л. Золотоноша](#); диригент, засл. діяч мистецтв Латв. РСР [О. Данилов](#); льотчик-космонавт, герой РФ [Ю. Гідзенко](#). У Є. пройшли дит. та юнац. роки співачки, засл. арт. України, нар. арт. РФ [Л. Сенчиної](#). [Г. М. Головань](#), [Т. А. Ратинська](#)

Бібліографічний опис:

Єланець / Г. М. Головань, Т. А. Ратинська // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17607>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).